

J-7

Redactie:

C. A. BACKER, *Buitenzorg.*
 S. LEEFMANS, "
 B. STRASTERS, "
 D. DE VISSER SMITS, *Weltevreden.*

Adres der Redactie:

D. DE VISSER SMITS, *Koningspl. binnen I,*

Levend en Dood Materiaal:

C. A. BACKER, Herbarium, *Buitenzorg.*

Vaste Medewerkers:

H. A. CLERX.
 Dr. J. C. KONINGSBERGER.
 Dr. W. DOCTERS VAN LEEUWEN.
 P. A. OUWENS.
 J. W. A. VAN WELSE.
 A. J. KOENS.
 J. SYBRANDI.

H. C. CLERX — IN MEMORIAM — (1867 — 1915)

CLERX is van ons heengegaan. Hij was een van de oprichters van ons tijdschrift en heeft daarvoor geijverd en gewerkt zoo veel als zijn beperkte tijd hem toeliet. Zelf heeft hij in zijn jongelingsjaren de opleving der populaire natuurstudie, door HEIMANS en THIJSSE bewerkt, meegemaakt.

In Indië gekomen, voelde hij met enkele gelijkgezinden zich als 't ware verplicht, die werkelijk mooie beweging, hier over te planten. Met vele bezwaren hebben die voortrekkers moeten kampen, maar ook

CLERX heeft nog iets van het resultaat gezien, n.l. dat de beweging gaande is. Hij werkte veel en wist niettegenstaande velerlei dat in de 1^e plaats op zijn vrijen tijd beslag legde, nog tijd te vinden om voor de N. I. N. V. wat te doen. Van de oprichting af bestuurslid, heeft hij steeds zijn praktische adviezen en helder doorzicht aan de ontwikkeling van ons streven dienstbaar gemaakt. Hij schreef niet veel door gebrek aan

tijd en omdat hij een artikel beschouwde als te moeten zijn 't product van eigen studie en waarneming, waarvoor zijn beschikbare tijd vaak niet toereikend was.

Die hem persoonlijk gekend hebben, verliezen in hem een goed, hartelijk en buitengewoon betrouwbaar vriend. Gul en aangenaam van karakter, was hij zeer gemakkelijk in den omgang, zonder echter zijn opinie over een en ander onder stoelen of banken te steken.

Helaas wij zullen niet meer van zijn oprechte vriendschap genieten. Hij is ook uit onzen kring weggerukt. Mogen zijn vrouw en kinderen, die nog zoo oneindig veel meer in hem missen, uit deze regelen de sympathie lezen, die ook wij voor hem gevoelden, dan zal hen dat in deze droeve dagen eenigszins vertroosten. Zijn nagedachtenis zal bij ons in dankbare herinnering blijven.

RED.

FEMINISME IN DE DIERENWERELD.

Men mag over de verwantschapsbetrekkingen tusschen den mensch en de dierenwereld en over die tusschen de diervormen onderling, denken zooals men wil, het is in geen geval te ontkennen, dat er tusschen die allen punten van overeenkomst bestaan van zóó innigen aard, dat de gedachte aan een toevallig samentreffen ten eenenmale is uitgesloten. Die punten van overeenkomst betreffen zoowel de materie, waaruit de lichamen zijn opgebouwd, als den geest, die daarin huist. Er is eigenlijk geen eigenschap van den menschelijken geest, goed of kwaad naar onzen zedelijken maatstaf, dien wij niet bij de dieren terugvinden. Ware dat niet zoo, dan zouden de handelingen der dieren ons volkomen onbegrijpelijk zijn; thans echter gevoelen wij in verreweg de meeste gevallen, door welke motieven ze bij hun verrichtingen worden gedreven. Liggen die motieven niet duidelijk vóór ons, dan brengt het biologisch onderzoek ons in den regel op het spoor.

Zoo worden ook de verhouding tusschen het mannelijk en het vrouwelijk element in de dierenwereld en de verrichtingen, die daarmede in verband staan, beheerscht door nagenoeg dezelfde eigenschappen van geest en van stof als in onze menschelijke maatschappij. Wanneer wij waarnemen, hoe een tweetal vogels zich tot een huwelijkspaar vereenigt, hoe zij een nest bouwen, hoe zij de eieren en de jongen verzorgen, dan heeft dat voor ons niets onbegrijpelijks; voor elke handeling der dieren is het motief ons duidelijk, omdat het volkomen hetzelfde is als bij ons, menschen, onder dezelfde omstandigheden. In het algemeen is het geheele gezinsleven, dat wij bij vele dieren en in de meest uiteenlopende groepen van de dierenwereld, dikwijls vrij hoog ontwikkeld, aantreffen, voor ons als een open boek.

Hetzelfde geldt van het maatschappelijk leven bij die diervormen, bij welke grotere sociale eenheden dan het beperkte gezin voorkomen. Hetzij die maatschappijen een monarchistisch karakter dragen, zooals bij de Bijen, hetzij ze op republikeinsche leest zijn geschoeid, zooals bij de Mieren, het kost ons geen moeite ons een voorstelling te maken van de geestelijke eigenschappen, die in het samenstel en de werking ervan tot uiting komen.

Zooals ieder weet, zijn er diervormen, bij welke de zin voor maatschappelijk leven en voor gezinsleven in sterke, en andere, bij welke hij in veel mindere mate tot uiting komt. Maar als men de dieren goed bestudeert, komt men tot de conclusie, dat de kiem van alle eigenschappen, die met de vorming van gezinnen en maatschappijen in verband